

Kollégium lett — nem jelenti azt, hogy ma nem lennének, lehetnének olyan igénytelennek tűnő vállalkozások, amelyek — ezt semmiféle rendszer sem teszi fölöslegessé — éppoly fölfedezői szívósságot, hősiességet követelnek...”

Az *Imolya* Imre által összeállított, jól megszerkesztett, világos elrendezésű kötetet a további kutatómunka alapjául szolgáló bibliográfia egészíti ki. (Kár, hogy a figyelmes korrektori munka ezúttal elmaradt.) — Az ezer példányban megjelent, a legegyszerűbb (leggyorsabb, legolcsóbb) sokszorosítási eljárással készült kötet példa lehetne más, hasonló jellegű kiadványok számára is. Méregdrága műnyomó papír és csillagászati számokat tartalmazó nyomdai számlák nélkül is lehet érdekes, fontos műveket megjelentetni. (*Hódmezővásárhely, 1973.*)

OLASZ SÁNDOR

Tamási István: A kiátkozott

Megrázhatnánk a lármás kolompokat, megfújhatnánk a szenzációcsinálás papiros trombitáit is; íme, egy mai csoda: a nagylaki postamester nem jár ulstiestékre, nincs horgászjegye, ellenben szabad idejében történelmi regényeket ír. Lám, mindjárt az első, a Kun Lászlóról szóló meg is jelent a Gondolatnál, igen parádés kiállításban, ötszáznál több oldalon, tizenkétezer példányban.

De az irodalomban ritkán akadnak szenzációk, s ez így van jól. Nem csaphatunk hangos zajokat Tamási István körül sem. Méltatlan lenne hozzá. Mert könyve nem „érdekes jelenség”, hanem írói teljesítmény. Eszerint kell olvasnunk. Szerzőjének sorsa pedig korántsem olyan egyszerű, miként azt valamely bulvárlapnak való főntebbi tippünkkel tréfaként emlegettük. Tamási történésznek készült, a mielőbbi kenyérkereset kényszerítette csak, hogy „amatőr” maradjon. Élénk érdeklődése, szívós föltáró szenvedélye, szorgalma megmaradt azonban mindmáig. A közlés vágya sem hagyta nyugodni, s írói tehetsége is megmozdult — így előadások, történeti tanulmányok helyett történelmi regény lett keze nyomán a telerótt lapokból.

Tamási könyve alapos előtanulmányokról tanúskodik. A szerző minden mozdulatán érződik, hogy otthonosan mozog a magyar középkorban. De nemcsak a szűkebb haza területén. Legnagyobb érdeme éppen az, hogy láttatni tudja, milyen nemzetközi helyzetben, mily félelmetes árnyak tövében próbálta országgá egybebookmarkolni erőtlen kezével a széthullni akaró birodalmat a gyermekkirály, akinek — itt valóban indokolt a szó: ellentmondásos — alakját megfelelően ábrázolni is tudja a szerző. Elsősorban ez bizonyít tehetsége mellett. Mert a király körül, s az Alföld mocsarasaiban bujdosó más szereplők bizony nehezebben kelnek életre. Különösen áll ez a kitalált alakokra, akiknek mozgatásához nyilván kevesebb történeti adat nyújt összeköthető szálat. Ám éppen őket ragadhatná kézen legbátrabban az író, mindjárt szárnyakat is növesztve velük együtt, hogy szállni is tudjanak. Mert a földön csak történet terem. Költészet nem. Ahhoz föl kell emelkedni. A regénynek ezekben a részleteiben ez azonban csak ritkán sikerül. Bátran beszélteti viszont hőseit huszadik századi nyelven a szerző. Ez könnyíti az olvasást, segíti a megértést. Néha bántó azonban egy-egy túlságosan mai, már-már zsargonnak minősíthető kiszólás.

Századunkat emlegetve önként és törvénytörően következik a kérdés: milyen üzenetet közvetít a mű a régi századból nekünk, maiaknak? Bizony erre nehéz felelni. Vagy mégsem lenne igaz, hogy a történelmi regény óhatatlanul szól arról a korról, ahhoz a korhoz is, amelyben íródott? Nem az „áthallásokat” keressük, de

joggal kérjük számon a történelmi regénytől, hogy eligazító írói üzenete legyen mai olvasója számára. Az olvasó mindig „mai ember”: a múlttól, sőt a jövőről szóló művektől is mai kérdéseire várja a választ.

Pontos, megbízható történelmi illusztráció Tamási István könyve. Jó szívvel ajánlhatjuk mindazoknak, akik szórakozva akarnak megismerkedni történelmünk emlegetett szakaszával. A *kiátkozott* némely részlete, a főhős megformálása, s néhány más biztató jel pedig reményt adhat, hogy a szimpatikus fiatal szerző legközelebbi munkájában még több örömet lel az irodalmi izgalmat, költészetet kereső olvasó is. (*Gondolat*, 1973.)

ANNUS JÓZSEF

